

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 607/2017-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. októbra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť mesta Košice, Trieda SNP 48/A, Košice, zastúpeného primátorom MUDr. Richardom Rašim, PhD., MPH, právne zastúpeného advokátom prof. JUDr. Petrom Vojčíkom, CSc., Rázusova 28, Košice, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 MCdo 3/2015 a jeho uznesením z 29. júna 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť mesta Košice **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. septembra 2016 doručená sťažnosť mesta Košice, Trieda SNP 48/A, Košice, zastúpeného primátorom MUDr. Richardom Rašim, PhD., MPH (ďalej len „sťažovateľ“),

právne zastúpeného advokátom prof. JUDr. Petrom Vojčíkom, CSc., Rázusova 28, Košice, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 MCdo 3/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“) a jeho uznesením z 29. júna 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) sa žalobca proti sťažovateľovi domáhal zaplataenia finančnej náhrady za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Okresný súd medzitýmny rozsudkom sp. zn. 42 C 64/2012 zo 14. januára 2013 (ďalej len „medzitýmny rozsudok zo 14. januára 2013“) rozhodol tak, že nárok žalobcu na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa citovaného zákona je daný, pričom o rozsahu náhrady bude rozhodovať po vykonaní dokazovania. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 2 Co 145/2013 z 27. februára 2014 (ďalej len „rozsudok z 27. februára 2014“) rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil ako vecne správne. Z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci sťažovateľ podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania, na základe ktorého generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podal proti medzitýmnemu rozsudku okresného súdu zo 14. januára 2013 a rozsudku krajského súdu z 27. februára 2014 mimoriadne dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd tak, že ho odmietol ako procesne neprípustné z dôvodu nevyužitia dovolania ako dostupného mimoriadneho opravného prostriedku.

Sťažovateľ v súvislosti s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), na ktorú odkazuje v napadnutom uznesení najvyšší súd, zdôrazňuje, že vo vzťahu k neprípustnosti mimoriadneho dovolania je potrebné sa zaoberať skutkovým stavom, z ktorého rozhodnutie ESLP vzišlo. S prihliadnutím na analýzu rozhodnutí ESLP

sťažovateľ zdôrazňuje, že významnou je „*pri posúdení súladnosti mimoriadneho prieskumu s Dohovorom... skutočnosť, že verejný žalobca mohol tento proces iniciovať bez časového obmedzenia... V rozhodnutí Tripon proti Rumunsku ESLP označil za prítiažujúci faktor pri posúdení zásahu do princípu právnej istoty ponechanie podania mimoriadneho dovolania výlučne na voľnej úvahe prokurátora.*“. Sťažovateľ na základe uvedeného zastáva názor, že „*slovenská právna úprava mimoriadneho dovolania takéto prítiažujúce skutočnosti ako mali prípady riešené pred ESLP neobsahuje, a preto nie je možné bez ďalšieho považovať mimoriadne dovolanie v podmienkach slovenského právneho poriadku za nesúladné s Dohovorom.*“.

S odvolaním sa na svoje legitímne očakávania v súvislosti s rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov sťažovateľ zdôrazňuje, že pri podaní podnetu na podanie mimoriadneho dovolania sa opieral o zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu č. R 36/2008, ktoré platilo a bolo všeobecne akceptované súdnou praxou v čase rozhodnom pre podanie predmetného podnetu na podanie mimoriadneho dovolania, z ktorého nevyplývala podmienka využitia riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Týmto spôsobom zároveň najvyšší súd podľa sťažovateľa vniesol do rozhodovania prvok neistoty nezlučiteľný s právom na spravodlivý proces.

Sťažovateľ ďalej namieta argumentácii najvyššieho súdu, podľa ktorej každé dovolanie je v istom zmysle potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci a poukazuje na vzájomnú nezávislosť inštitútov dovolania a mimoriadneho dovolania a zároveň uvádza, že ak napriek splneniu podmienok na podanie mimoriadneho dovolania najvyšší súd napadnutým rozhodnutím „*odmietol poskytnúť ochranu práv Sťažovateľa, v konečnom dôsledku napadnuté rozhodnutie zakladá odopretie práva na súdnu ochranu, ktorej ťažisko je v čl. 46 až 50 Ústavy, resp. v čl. 6 Dohovoru*“.

Konanie na prvom a druhom stupni podľa sťažovateľa nevykazovalo známky procesných pochybení, ktoré by bolo možné subsumovať pod niektorý z dôvodov zmätočnosti podľa v tom čase platného a účinného § 237 ods. 1 Občianskeho súdneho

poriadku (ďalej len „OSP“), a preto podanie dovolania v jeho veci by nemalo reálny účinok a nebolo by potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci.

Sťažovateľ zdôrazňuje, že „Odmietnutie mimoriadneho dovolania napadnutým rozhodnutím na základe ústavne nekonformnej argumentácie s použitím neskoršej zmenenej judikatúry na skorší právny úkon účastníka, tak zbavuje Sťažovateľa účinnej právnej obrany voči rozhodnutiu nižších súdov, ktoré nesprávne interpretovali dotknuté právne normy, čím napadnuté rozhodnutie porušuje práva Sťažovateľa garantované v čl. 46 a nasl. Ústavy, ako aj v čl. 6 Dohovoru.“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol o nej nálezom tak, že vysloví porušenie práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho napadnutým uznesením, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a zároveň rozhodne o úhrade trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie, či nie je zjavne neopodstatnená. Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Predmetom ústavného prieskumu je posúdenie ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti postupu najvyššieho súdu v napadnutom konaní a odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z hľadiska záruk vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru berúc do úvahy argumentáciu sťažovateľa uvádzanú v časti I tohto rozhodnutia. Ústavný súd konštatuje, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo mimoriadne dovolanie smerujúce proti medzitýmnemu rozsudku okresného súdu zo 14. januára 2013 a rozsudku krajského súdu z 27. februára 2014 odmietnuté ako procesne neprípustné na podklade zistenia, že sťažovateľ nevyužil možnosť podať proti rozsudku krajského súdu z 27. februára 2014 dovolanie.

Sťažovateľ v tejto súvislosti argumentuje, že podmienky na podanie podnetu na podanie mimoriadneho dovolania boli splnené, pričom ústavnou, ako aj zákonnou povinnosťou najvyššieho súdu bolo mimoriadne dovolanie meritórne preskúmať a vo veci rozhodnúť.

V súvislosti s otázkou posúdenia prípustnosti mimoriadneho dovolania ústavný súd v prvom rade konštatuje, že ide v podstate o otázku zákonnosti, ktorej riešenie v zásade nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 35/02).

V nadväznosti na argumentáciu sťažovateľa ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou

o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgiadis v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

V napadnutom uznesení najvyšší súd poukázal na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015, podľa ktorého *„Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potencionálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“*

V nadväznosti na citované stanovisko najvyšší súd v prerokúvanej veci zdôraznil, že jeho podstatou je rešpektovanie zásady „nech si každý chráni svoje práva“, ktorá

„zdôrazňuje procesnú povinnosť účastníka vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sám svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledoval ochranu svojich subjektívnych práv. Pokiaľ účastník konania zostane v naznačenom smere pasívny, je (neskoršia) aktivita generálneho prokurátora vyúsťiacia do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané Občianskym súdnym poriadkom v ustanoveniach v § 243e až § 243j O. s. p.“.

Na podklade zistenia, podľa ktorého sťažovateľ v prerokúvanej veci dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudok krajského súdu z 27. februára 2014) nepodal, najvyšší súd napadnutým uznesením mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietol ako procesne neprípustné.

Z obsahu sťažnosti možno vyvodit' postoj sťažovateľa, ktorý nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu prezentovaným v napadnutom uznesení a naopak tvrdí, že boli splnené všetky podmienky stanovené zákonom na meritórne preskúmanie veci a jej rozhodnutie. Z tohto postoja možno zároveň vyvodit' nesúhlas sťažovateľa s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého je podmienkou procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom aktívne využitie mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania „nespokojným“ účastníkom konania.

V judikatúre ústavného súdu sa taktiež postupne sformoval postoj k inštitútu mimoriadneho dovolania, v rámci ktorého ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska

práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010).

Reštriktívne posudzovanie mimoriadneho dovolania súvisí s princípom právneho štátu, a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Rovnako súvisí s princípom rovnosti, keď intervenciou tretej osoby (generálneho prokurátora Slovenskej republiky) sa *prima facie* narúša právna istota druhého účastníka spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie. S princípom rovnosti a bezrozpornosti právneho poriadku súvisí napríklad aj okolnosť, že v prípadoch dovolania podaného účastníkom konania je za dôvod neprípustnosti považovaný tiež finančný cenzus (čo je v hre) vyjadrený v § 238 ods. 5 OSP, kým v prípade mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom takýto finančný cenzus explicitne z právnej úpravy nevyplýva (I. ÚS 117/2016).

Ústavný súd ďalej poznamenáva, že aj z početnej judikatúry ESLP možno vyvodit' kritický postoj ESLP k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku alebo nie, a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie. V zmysle judikatúry ESLP je však prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti prípadu, pričom však podľa judikatúry ESLP za takúto vadu (exces) však nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory, pretože právna istota v sebe zahŕňa požiadavku rešpektovania princípu *res iudicata*, ktorej prejavom je nezmeniteľnosť rozhodnutia. Uplatňovanie tohto princípu je zdôraznené zásadou, že žiadna zo strán nie je oprávnená žiadať o preskúmanie konečného a záväzného rozhodnutia len z toho dôvodu, aby dosiahla znovuo tvorenie prípadu a jeho nové skúmanie, pretože takýto mimoriadny opravný prostriedok by *de facto* mal charakter odvolania. Zrušené môžu byť po tejto línii rozhodnutia iba na účely nápravy fundamentálnych chýb

(pozri Ryabykh proti Rusku z 24. 7. 2003, sťažnosť č. 52854/99, bod 52). V tejto súvislosti tiež ESĽP už judikoval, že nesúhlas s právnym posúdením prípadu odvolacím súdom nie je sám osebe mimoriadnou okolnosťou odôvodňujúcou zrušenie právoplatného rozhodnutia (pozri Kot proti Rusku z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 20887/03, bod 29).

Judikatúra ústavného súdu i všeobecných súdov sa k otázke prípustnosti mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom postupom času menila, a to predovšetkým pod vplyvom judikatúry ESĽP. Zmeny sa prejavovali v tendencii reštriktívnejšieho prístupu súdnych orgánov k oprávneniu generálneho prokurátora podávať mimoriadne dovolanie. Európsky súd pre ľudské práva opakovane potvrdil, že pripúšťa určité zásahy do konečných súdnych rozhodnutí ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady *res judicata*, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy extrémnej chyby.

Mimoriadny prieskum sa nesmie uplatňovať ako zastreté odvolanie (*appeal in disguise*) a samotná možnosť existencie dvoch právnych názorov na predmet konania nie je dôvodom na opätovné posúdenie veci. Odkloniť sa od tohto princípu je možné iba tam, kde je to nevyhnutné z dôvodu okolností podstatného a závažného významu (Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z 23. 7. 2009, sťažnosť č. 8269/02, bod 33). Vo veci Bulgakova proti Rusku (rozsudok z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 69524/01, bod 34) ESĽP uviedol, že «... Dohovor zásadne umožňuje „znovuotvorenie“ právoplatne rozhodnutých konaní v prípade, ak vyjdú najavo nové skutočnosti. Akokoľvek preskúmanie rozhodnutia by sa malo uplatniť pre účely nápravy hrubých (veľkých) pochybení súdu..., a nie iba ako inštitút predstavujúci vo svojej podstate odvolanie.».

Obdobne aj v rozhodnutiach z 9. júna 2015 vydaných vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a. s., PSMA, s. r. o., a COMPCAR, s. r. o.) ESĽP pripomína význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania (m. m. I. ÚS 117/2016).

Ústavný súd vzhľadom na odchylné právne názory jeho senátov k otázke mimoriadneho dovolania prijal 18. marca 2015 zjednocujúce stanovisko (PLZ. ÚS 3/2015), v ktorom je uvedená táto právna veta: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Následne aj najvyšší súd (jeho občianskoprávne a obchodnoprávne kolégium) prijal 20. októbra 2015 už citované zovšeobecňujúce stanovisko.

Nosný dôvod uvádzaný v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu, na základe ktorého bolo odmietnuté mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom, spočíva v názore, že sťažovateľ predtým, ako v jeho veci generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie, sám mohol podať mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) podľa § 236 a nasl. OSP, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci. Keďže tak sťažovateľ neurobil, ani podľa názoru ústavného súdu nebola naplnená dikcia procesného predpisu „a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami“ (§ 243e ods. 1 in fine OSP).

Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu odôvodnené závermi obsiahnutými v zjednocujúcom stanovisku najvyššieho súdu možno v posudzovanom prípade považovať pre účely procesného rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní podanom generálnym prokurátorom za primerane odôvodnené a nemožno ho považovať za arbitrárne.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení objasnil sťažovateľovi svoje stanovisko, ktoré vychádza z názoru, že postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom

prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním a uvedenú možnosť nevyužil, aj keď také opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči všeobecne rešpektovanej zásade „*vigilantibus iura scripta sunt*“.

V prípade pasivity účastníka konania pri takejto ochrane svojich práv je neskoršia aktivita generálneho prokurátora vyúsťujúca v podanie mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v § 243e až § 243j OSP.

Pokiaľ sťažovateľ osobitne namieta, že v čase podania podnetu na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom boli dané jeho legitímne očakávania vyplývajúce zo zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu č. R 36/2008, podľa ktorého podanie mimoriadneho dovolania nebolo podmienené využitím riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku účastníkom konania, ústavný súd podotýka, že už v tomto čase bola rozhodovacia prax najvyššieho súdu nejednotná [(pričom rozhodovacia prax ústavného súdu bola dokonca prevažne opačná), k tomu pozri nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 179/2013 z 18. júla 2013 a sp. zn. III. ÚS 307/2012 z 12. februára 2013], a nie vždy rešpektovala závery vyplývajúce zo zjednocujúceho stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. R 36/2008 (k tomu pozri aj uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo V 2/2011 z 27. septembra 2012, sp. zn. 4 M Cdo 16/2007 z 27. januára 2009 a sp. zn. 4 M Cdo 19/2008 z 27. januára 2009). Uvedený právny stav napokon vyústil 18. marca 2015 do prijatia už spomínaného uznesenia pléna ústavného súdu o zjednotení právnych názorov (uznesenie sp. zn. Plz. ÚS 3/2015) a následne do prijatia zjednocujúceho stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré predchádzajúce zjednocujúce stanovisko č. R 36/2008 revidovalo (stanovisko č. R 94/2015). Z uvedených dôvodov sa sťažovateľ nemôže domáhať záverov zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu z roku 2008 ako niečoho nemenného a vžitého, zvlášť ak rozhodovacia prax najvyššieho súdu v čase podania a následného rozhodovania o mimoriadnom dovolaní toto stanovisko (sprevádzané rozdielnou rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu) preklenula prijatím nových zjednocujúcich stanovísk najvyššieho súdu a ústavného súdu.

Na základe uvedeného, ako aj so zreteľom na argumentáciu sťažovateľa v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno prijať záver o takej príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2017